

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

**Навчально-методичний посібник
для проведення лабораторних занять
(для студентів спеціальності 061 Журналістика
ОП «Реклама та зв'язки з громадськістю»)**

Ужгород 2022

УДК 811.161.2"355(076 О-70

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 2 від 20 жовтня 2021 р.).

Рецензенти:

Бідзіля Юрій Михайлович, доктор наук із соціальних комунікацій, професор;

Шаповалова Галина Валентинівна, кандидат філологічних наук, доцент.

Гецько Г.І. Орфоепічний практикум: навчально-методичний посібник для проведення лабораторних занять (для студентів спеціальності 061 Журналістика ОП «Реклама та зв'язки з громадськістю»). Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2022. 58 с.

У посібнику подано основний практичний матеріал із навчальної дисципліни «Орфоепічний практикум» для майбутніх фахівців з реклами та зв'язків з громадськістю, запропоновано систему тренувальних вправ для вироблення нормативного, інтонаційно-виразного мовлення, техніки правильної вимови, відпрацювання мовленнєвого (інтонаційного) дихання та правильної дикції. Він допоможе здобувачам вищої освіти виробити навички розрізнення специфіки вимовних норм у сфері реклами та піару, аналізу власних мовленнєвих дій при творенні рекламних текстів чи організації PR-заходів.

Методичні розробки призначено для студентів 2 курсу філологічного факультету, що навчаються за освітньою програмою «Реклама та зв'язки з громадськістю» спеціальності 061 «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

© Гецько Г.І., 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
Лабораторне заняття № 1–2. Орфоепічні норми та їх значення у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю. Мішано-діафрагмаційне дихання – основа техніки мовлення.....	6
Лабораторне заняття № 3–4. Артикуляція як передумова правильного звукотворення. Артикуляція голосних звуків української мови та методика оволодіння нею.....	8
Лабораторне заняття № 5–6. Вимовні норми у системі приголосних звуків української мови. Проблеми какофонії та евфонії. Тренування вимови складних звукових комплексів.....	10
Лабораторне заняття № 7–8. Основні закони милозвучності української мови. Корекція неорганічних вад мовлення.....	15
Лабораторне заняття № 9–10. Основні фонетичні одиниці мовлення. Наголос. Інтонаційно-виразні засоби мовлення.....	17
Лабораторне заняття № 11–12. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування іменників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	20
Лабораторне заняття № 13–14. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування займенників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	22
Лабораторне заняття № 15–16. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прикметників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	24
Лабораторне заняття № 17–18. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування числівників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	27

Лабораторне заняття № 19–20. Артикуляційно-орфоепічний практикум. Особливості наголошування прислівників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	29
Лабораторне заняття № 21–22. Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею. Особливості наголошування дієслів у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.....	31
СКЛАДНІ ВИПАДКИ НАГОЛОШЕННЯ: КОРОТКИЙ СЛОВНИК.....	34
ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ.....	51
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ.....	54

ПЕРЕДМОВА

Мета викладання навчальної дисципліни «Орфоепічний практикум» – дати здобувачам необхідний теоретичний коментар щодо вимовних норм української літературної мови, запропонувати систему тренувальних вправ для їх засвоєння; допомогти їм виробляти звичку самостійно контролювати своє мовлення; виховувати почуття відповідальності за власні мовленнєві дії та мовленнєву культуру загалом.

У посібнику подано основний практичний матеріал з навчальної дисципліни «Орфоепічний практикум» для майбутніх фахівців з реклами та зв'язків з громадськістю, запропоновано систему тренувальних вправ для вироблення нормативного, інтонаційно-виразного мовлення, техніки правильної вимови, відпрацювання мовленнєвого (інтонаційного) дихання та правильної дикції. Він допоможе здобувачам вищої освіти виробити навички розрізнення специфіки вимовних норм у сфері реклами та піару, аналізу власних мовленнєвих дій при творенні рекламних текстів чи організації PR-заходів.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

- здатність ефективно послуговуватися голосовими можливостями й уміннями для досконалого акту комунікації фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю;
- здатність вести PR-заходи, створювати аудіовізуальний продукт з урахуванням норм літературної вимови;
- здійснення безпосереднього та опосередкованого спілкування у професійній діяльності як висококультурна національномовна особистість, яка вміло послуговується виробленим нормативним, інтонаційно-виразним мовленням, технікою правильної вимови, відпрацьованим мовленнєвим (інтонаційним) диханням та правильною дикцією.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 1–2.
ОРФОЕПІЧНІ НОРМИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З
ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)

План

1. Орфоепія. Основні правила української літературної вимови.
2. Порухення правил української літературної вимови.
3. Анатоомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків. Будова мовленнєвого апарату.
4. Мішано-діафрагмаційне дихання.
5. Фонетична транскрипція.

Завдання:

1. Опрацювати наукову публікацію *Микитин М.Л. Шевченко Т.Г. та становлення української орфоенії. Записки з загальної лінгвістики. Одеса, 2001. Вип. 2. С. 94–108.*
2. Створити рекламний текст і записати його фонетичною транскрипцією.
3. Переглянути художній фільм Тома Гупера «Король говорить» (2010). Зафіксувати способи (методики, вправи), завдяки яким британському королю Георгу VI вдалося подолати вади мовлення, аби стати голосом народу.
4. Відпрацювати артикуляційну гімнастику (фейсбїлдінг).

I. Техніка вібраційного масажу.

Енергійно постукувати пальцями обох рук:

- по крильцях носа із вимовлянням звука [м] (т. зв. «мукання»);
- по верхній губі із вимовлянням звука [в];
- по нижній губі зі вимовлянням звука [з].

II. Техніка для розроблення м'язів нижньої щелепи.

Обережні рухи нижньою щелепою зі сторони в сторону із закритим ротом.

Уникати різких рухів (5-6 разів).

II. Техніка для розроблення м'язів язика.

Закритим ротом виконати кругові рухи язиком перед зімкненими зубами з максимальним його напруженням (5-6 разів).

III. Вправа «Хоботок».

Закритим ротом із зімкненими губами, не показуючи зуби, виконуємо наступні рухи:

- 1) максимальна посмішка;
- 2) витягуємо губи максимально вперед у вигляді «трубочки / хоботка»;
- 3) рух «хоботком» вправо;
- 4) рух «хоботком» вліво;
- 5) рух «хоботком» вверх;
- 6) рух «хоботком» вниз;
- 7) максимальна посмішка;
- 8) вихідне положення.

5. Для оволодіння мішано-діафрагмаційним диханням виконати наступні вправи:

Вправа I. Прискорений вдих – уповільнений видих.

Виконується на десять рахунків. Зробити глибокий прискорений вдих, після повного заповнення легень повітрям затримати його спочатку на 5-10, потім на 10-20 секунд. Видих має бути вповільненим і рівномірним. Вдих беремо на рахунок «один», «два», затримуємо подих на рахунок «три», «чотири». Голосову атаку робимо на рахунок «п'ять», видихаємо – «п'ять», «шість», «сім», «вісім», «дев'ять», «десять». Виконувати в помірному темпі.

Вправа II. «Комар». Зробити глибокий прискорений вдих, після повного заповнення легень повітрям затримати вдих спочатку на 2-3 секунди. Видих починати з голосової атаки приголосним звуком «з», імітуючи дзижчання комара. Намагатися якомога якнайдовше протягти цей звук аж до повного видиху.

Література

1. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
2. Микитин М.Л. Шевченко Т.Г. та становлення української орфоепії. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса, 2001. Вип. 2. С. 94–108.
3. Наконечний М.Ф. З історії орфоепічних норм сучасної української мови: (Про одну традиційну рису української літературної вимови). *Питання літературознавства і мовознавства*. 1965. Вип. 1. С. 57–62.
4. Орфоепічний словник української мови: у 2 т. / уклад.: М.М. Пещак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб та ін.; за ред. М.М. Пещак, В.М. Русанівського. Київ, 2001–2003.
5. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 207 с.
6. Тимошенко П.Д. З історії формування орфоепічних норм української літературної мови (дожовтневий період). *Українське усне літературне мовлення*. Київ: Наукова думка, 1967. С.114–124.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 3-4.

АРТИКУЛЯЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРАВИЛЬНОГО ЗВУКОТВОРЕННЯ. АРТИКУЛЯЦІЯ ГОЛОСНИХ ЗВУКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ НЕЮ (4 год.)

План

1. Артикуляційно-акустичні умови творення голосних звуків.
2. Особливості вимови голосних [а], [о], [у].
3. Вимова звуків [е] та [и] в українській мові.
4. Особливості вимови звука [і].

Завдання:

1. Опрацювати: передмову до *Орфоепічного словника української мови / уклад.: В. Русанівський, В. Чумак, Г. Ярун; за ред. В. Русанівського (Київ: Перун, 2006)*;
2. Переглянути на платформі «Ютуб» одну із заяв для преси Президента України. Звернути увагу і проаналізувати нормативність вимови голосних звуків.
3. Виявити і зафіксувати у рекламі українських радіостанцій (на вибір студента) помилки щодо вимови голосних звуків.
4. Артикуляційний тренінг для формування правильної артикуляції голосних:

а). О - У - Е - І - И - А.

б). І - Е - А - О - У - И.

в). А - О - У - Е - И - І.

г). Е - И - І - А - О - У.

г). Ю - Ї - Є - Я - І - И.

д). Я - Є - Ю - Ї - І - И.

е). І - И - Ї - Є - Ю - Я.

є). І - Ї - Е - Є - У - Ю.

ж). И - Ї - Е - Є - А - Я.

Література

1. Гливінська Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Логос, 2010. 416 с.
2. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
3. Залюбовська Л. Особливості орфоепії в мові засобів масової інформації. *Мандрівець: Видання «Наукових записок Національного ун-ту «Києво-Могилянська Академія»*. 2008. Вип. 2. С. 71–76.

4. Іщенко О.С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ, 2012. 222 с.
5. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011.
6. Орфоепічний словник української мови / уклад.: В. Русанівський, В. Чумак, Г. Ярун; за ред. В. Русанівського. Київ: Перун, 2006. 202 с.
7. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 207 с.
8. Тоцька Н.І. Голосні фонемні сучасної української літературної мови. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1973. 193 с.
9. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія : завдання і вправи. Київ: Вища школа, 1995. 151 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 5–6.

ВИМОВНІ НОРМИ У СИСТЕМІ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. ПРОБЛЕМИ КАКОФОНІЇ ТА ЕВФОНІЇ. ТРЕНУВАННЯ ВИМОВИ СКЛАДНИХ ЗВУКОВИХ КОМПЛЕКСІВ (4 год.)

План

1. Вимова дзвінких і глухих приголосних звуків.
2. Фонемна кореляція [г] і [ґ].
3. Вимова губних і зубних приголосних звуків.
4. Вимова шиплячих звуків.
5. Особливості вимови звукосполучень.

Завдання:

1. Виявити і зафіксувати у рекламних блоках на українському телебаченні (телеканал на вибір студента) порушення у вимові приголосних звуків.

2. Проаналізувати публічну промову відомої особистості (на вибір студента) щодо дотримання вимовних норм у словах іншомовного походження.
3. Відпрацювати артикуляційні вправи для дикції нормативної вимови приголосних звуків.

Вправа I. Тренування діафрагми, яка бере участь у процесі дихання. Вимова звука [й] з максимальним використанням діафрагмального дихання. Тобто максимально застосовуємо живіт (нижню частину) і вимовляємо дзвінко звук [й] (30-50 разів), ніби всередині технічно набиваємо тенісний м'ячик. Аналогічно вимовляємо звук [б], але значно нижче.

Вправа II. Для тренування нижньої щелепи. Допомагає позбутися щелепного затиснення. Ставим руки на стіл і згинаємо їх у ліктях. Кисті рук складаємо в кулаки і підкладаємо під підборіддя (ліктя обох рук стоять поряд). Читаємо артикуляційно чітко заздалегідь підготовлений текст, при цьому нижньою щелепою максимально тиснемо на кулачки рук.

Вправа III. Для тренування обох щелеп. Уявити, що в руці тримаємо велике яблуко і намагаємося його відкусити, максимально відкриваючи рот.

4. Відпрацювати вправи для формування правильної артикуляції приголосних.

Вправа I. Членороздільно вимовити (8-10 разів) дзвінкі приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Б - Д - Дз - З - Дж - Ж - Г - Г.

Вправа II. Членороздільно вимовити (8-10 разів) глухі приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

П - Ф - Т - Ц - С - Ч - Ш - К - Х.

Вправа III. Членороздільно вимовити (8-10 разів) пари дзвінких і глухих приголосних звуків української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Б - П, В - Ф, Г - К, Г - Х, Д - Т, Ж - Ш, З - С.

Вправа IV. Членороздільно вимовити (8-10 разів) сонорні приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

М - В - Н - Р - Л - Й.

Вправа V. Членороздільно вимовити (8-10 разів) губні приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

М - Б - П - В - Ф.

Вправа VI. Членороздільно вимовити (8-10 разів) зубні приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Н - Д - Т - Ц - З - С - Дз.

Вправа VII. Членороздільно вимовити (8-10 разів) передньопіднебінні приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Р - Ч - Ш - Ж - Й - Дж.

Вправа VIII. Членороздільно вимовити (8-10 разів) задньоротові приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Г - К - Г - Х.

Вправа IX. Членороздільно вимовити (8-10 разів) шиплячі приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

Ш - Ч - Ж - Дж.

Вправа X. Членороздільно вимовити (8-10 разів) свистячі приголосні звуки української мови, стежити за правильністю їх артикуляції:

С - Ц - З - Дз.

Вправа XI. Виконати кожне завдання на одному видиху, чітко вимовляючи всі звуки.

- 1) лі-ле-ло-ла-лу-ли-лє-ля-лю;
- 2) лі-лі, ле-ле, ло-ло, ла-ла, лу-лу, ли-ли, лє-лє, ля-ля, лю-лю;
- 3) лі-лі-лі, ле-ле-ле, ло-ло-ло, ла-ла-ла, лу-лу-лу, ли-ли-ли, лє-лє-лє, ля-ля-ля, лю-лю-лю;
- 4) лі-лі-лілл, ле-ле-лєлл, ло-ло-лолл, ла-ла-лєлл, лу-лу-лулл, ли-ли-лилл, лє-лє-лєлл, ля-ля-лялл, лю-лю-люлл;
- 5) лі-лі-лілль, ле-ле-лєлль, ло-ло-лолль, ла-ла-лєлль, лу-лу-лулль, ли-ли-лилль, лє-лє-лєлль, ля-ля-лялль, лю-лю-люлль.

Вправа XII. Виконати кожне завдання на одному видиху, чітко вимовляючи всі звуки.

- 1) ре, ра, ро, ру, ри, рі, ря, рю;
- 2) ре-ре, ра-ра, ро-ро, ру-ру, ри-ри, рі-рі, ря-ря, рю-рю;
- 3) ре-ре-рер, ра-ра-рар, ро-ро-рор, ру-ру-рур, ри-ри-рир, рі-рі-рір,
ря-ря-ряр, рю-рю-рюр;
- 4) ре-ре-рерь, ра-ра-рарь, ро-ро-рорь, ру-ру-рурь, ри-ри-рирь, рі-рі-рірь,
ря-ря-рярь, рю-рю-рюрь;
- 5) рере-рере, рара-рара, роро-роро, руру-руру, рири-рири, рірі-рірі, ряря-
ряря, рюрю-рюрю.

Вправа XIII. Виконати кожне завдання на одному видиху, чітко вимовляючи всі звуки.

- 1) гбді, гбде, гбдо, гбда, гбду, гбди, гбде, гбдя, гбдю;
- 2) бдгі, бдге, бдго, бдга, бдгу, бдги, бдге, бдгя, бдгю;
- 3) вгді, вгде, вгдо, вгда, вгду, вгди, вгде, вгдя, вгдю;
- 4) вдгі, вдге, вдго, вдга, вдгу, вдги, вдге, вдгя, вдгю;
- 5) кпті, кпте, кпто, кпта, кпту, кпти, кпте, кптя, кптю;
- 6) пткі, птке, птко, птка, птку, птки, птке, птка, пткю;
- 7) фкті, фкте, фкто, фкта, фкту, фкти, фкте, фктя, фктю;
- 8) фткі, фтке, фтко, фтка, фтку, фтки, фтке, фтка, фткю.

Вправа XIV. Для відпрацювання правильної артикуляції проривного звука [б] вивчити скоромовку:

СІМЕЙНА ІСТОРІЯ

Був дехто на світі, і звався він Доб.

Дружину він мав, а її звали Моб.

Тримав він собаку на прізвисько Боб

І кішку на прізвисько Чітерабоб.

От якось зварила баранину Моб.

Сідає обідати дядечко Доб.

На частку чекають собака їх Боб

І кішка на прізвисько Чітерабоб.

Як тільки управився з кісткою Боб,

*Залишив без кістки і Чітерабоб.
За кішку одразу вступилася Моб,
За Боба — хазяїн, звичайно, це Доб.
Пішов, посварившись, з дружиною Доб,
І гірко ридає ображена Моб.
Та граються мирно на сонечку Боб
І кішка на прізвисько Чітерабоб.*

Література

1. Багмут А.Й., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994. 168 с.
2. Гливінська Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Логос, 2010. 416 с.
3. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
4. Залеський А.М. Як треба вимовляти шиплячі звуки? *Рідне слово*. Київ: Наук. думка, 1974. С. 38–45.
5. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
6. Очинникова О. П'ять кроків до гарного мовлення. Мовленнєва комунікація: техніка мовлення. Одеса, 1997. 120 с.
7. Орфоепічний словник української мови: у 2 т. / уклад.: М.М. Пещак, В.М. Русанівський, Н.М. Сологуб та ін.; за ред. М.М. Пещак, В.М. Русанівського. Київ, 2001–2003.
8. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 207 с.
9. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 7–8.
ОСНОВНІ ЗАКОНИ МИЛОЗВУЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.
КОРЕКЦІЯ НЕОРГАНІЧНИХ ВАД МОВЛЕННЯ (4 год.)

План

1. Основні закони милозвучності в українській мові.
2. Засоби милозвучності української мови.
3. Какофонія. Засоби, що впливають на її утворення.

Завдання:

1. Опрацювати наукову публікацію *Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови. Заг. та експерим. фонетика: Зб. наук. пр. і мат. Київ, 2001. URL: <http://www.xn--80ad3ai.xn--j1amh/htm/04/71.htm>*
2. Підготувати та озвучити на лабораторному занятті власний рекламний текст з дотриманням усіх вимовних норм.
3. Записати правильне вживання прийменника:
Працював (з, зі, із) друзями, прибрати (з, зі, із) столу, стрибнути (з, зі, із) моста, відчинятися (з, зі, із) скрипом; вітер (з, зі, із) сходу, (з, зі, із) зброєю в руках, розпочати (з, зі, із) гри, написав (з, зі, із) помилками; іти (з, зі, із) мною, борці (з, зі, із) щавлю, прийти (з, зі, із) Львова, товар (з, зі, із) знаком якості; (з, зі, із) шкури вилазити, вийшов (з, зі, із) села, виготовити (з, зі, із) шовку, капає (з, зі, із) стріхи.
4. У запропонованому тексті з дужок обрати ті варіанти, які не порушуються основні закони милозвучності української мови.

СВІТОГЛЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Український народ – один (із, з) менших синів (у, в) сім'ї індоєвропейських народів. Ще його міфологія не розвинулась гаразд, як дуже раннє християнство (у, в) Києві, дуже рання візантійська християнська просвіта захопила (і, й) спинула її (у, в) самому процесі розвитку, повернула духовне життя (українського, вкраїнського) народу на іншу стежку. Але, не зважаючи на те, що християнські догмати (і, й) християнська мораль (уже, вже) (увійшли, ввійшли)

(у, в) народне життя, ще (і, й) досі між народом не згинуло давнє поганство. Воно ще (і, й) досі держиться (у, в) житті народу, (у, в) обрядах (і, й) звичаях (у, в) колядках, щедрівках, веснянках, купальських піснях, (у, в) весняних іграх, (у, в) приказках, забобонах (і, й) ліках сільських знахарок. Основа давньої української міфології така сама, як (у, в) всіх арійських народів: то були небесні з'явища, котрі більш (од, від) (усього, всього) (уразили, вразили) фантазію (і, й) думку народу. Небо, засіяне зірками, сонце, місяць, зоря, хмари, дощ, вітер, роса, грім, блискавка – все те поперед (усього, всього) звертало на себе увагу, зачіпало фантазію (і, й) розбуджувало думку дужче (і, й) раніше, ніж земля (і, й) все, що на землі. Ще зачіпала людську мисль зміна літа (і, й) зими, тепла (і, й) холоду, дня (і, й) ночі, світла (і, й) темряви, вічна (і, й) незмінна боротьба на небі світлих (і, й) темних сил.

4. Придумати 5 словосполучень, у яких відбувається збіг однакових приголосних на межі слів (зразок: *факс Ксенії*). Відпрацювати їхню вимову (5-7 разів) із поступовим наростанням темпу.

5. Відпрацювати швидко і чітку вимову запропонованих словосполучень (5-7 разів поспіль): *король орел, хвала халві, лібрето «Ріголетто».*

6. Виявити порушення щодо милозвучності у рекламних та PR-текстах (10 прикладів).

7. виправити, де потрібно порушення милозвучності:

справа йде на лад, лунає у вухах, рятуватись втечею, ідуть в ногу, оце й усе, в усій красі, далось взнаки, над всяке сподівання, в глибині душі, один в один, мірялись силою, а мені і невтямки, піди мною, так і сказали би, раз у раз, з щирою душею, от тобі й маєш, раніше і тепер, з врахуванням змін й доповнень, з скороченим робочим днем.

8. Вивчити скоромовки:

а) *Бором брів бобер до брата борошна собі набрати, бо бобріха й бобренята будуть баньки виробляти.*

б) *Галасливі тави й галки в гусенят взяли скакалки. Гусенята їм телпочуть, що й вони скакати хочуть.*

в) *Ось приїхало таксі, ми поїдемо не всі. Хай старий сіда дідусь, а я ніжками пройдуся.*

Література

1. Бас-Кононенко О. Вимовні норми як мірило милозвучності української мови (на матеріалі орфоепічних словників). *Українська мова*. 2019. № 1. С.103–114.
2. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
3. Дячук С.В. Порушення милозвучності української мови в сучасних ЗМК. *Держава та регіони*. 2013. № 2. С. 74–76.
4. Сербенська О.А. Основні параметри милозвучності української мови. *Теле- та радіожурналістика*, 2016. Вип. 15. С. 258–266.
5. Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови. Заг. та експерим. фонетика: Зб. наук. пр. і мат. К., 2001. URL: <http://www.xn--80ad3ai.xn--j1amh/htm/04/71.htm>
6. Ющук І. Милозвучність української мови. *Дивослово*. 2018. № 10 (739). С. 43–46.
7. Ярмолінська М.В. Методологічні принципи дослідження мовної милозвучності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2017. Вип. 27 (1). С. 65–67.
8. Ярмолінська М.В. Проблема визначення й історія вивчення української евфонії. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. 2017. Вип. 34. С. 96–109.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 9–10.

ОСНОВНІ ФОНЕТИЧНІ ОДИНИЦІ МОВЛЕННЯ. НАГОЛОС.

ІНТОНАЦІЙНО-ВИРАЗНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ (4 год.)

План

1. Фонетичне слово. Акцентно-ритмічна структура фонетичного слова.
2. Партитура тексту.

3. Особливості українського наголосу. Його типи та основні функції.
4. Поняття акцентеми, акцентуаційної норми.
5. Інтенація, пауза, мелодика.

Завдання:

1. Опрацювати наукову публікацію *Кобиринка Г. Лексико-семантична функція українського наголосу. Наук. зап. НаУКМА. Сер. Філол. науки. 2010. Т. 111. С. 21–23.*
2. Вивчити реєстр основних партитурних знаків.
3. Підготувати доповідь на тему «Особливості мовлення одногрупника», у якій звернути увагу на особливості вимови голосних, приголосних звуків, звукосполучень, правильність наголошування слів.
4. Відпрацювати читання агітаційної промови (на вибір) з дотриманням вимовних норм української мови.
5. Переглянути та проаналізувати 5 україномовних рекламних роликів (на вибір студента) на відеохостингу «Ютуб» щодо дотримання акцентуаційних норм української мови.
6. Прочитати виразно рекламний текст, голосом підкреслюючи ритміку, інтонаційну наповненість та емоційно-експресивну забарвленість:

SRIBNA KRAINA повернулася!

«SRIBNA KRAINA» – це стильні срібні прикраси, які створять твій неповторний образ та стануть подарунком, на який чекають!

Асортимент срібних прикрас відповідає сучасним трендам ювелірної моди та регулярно оновлюється. Особливу увагу привертають ексклюзивні колекції «Only diamond». Діаманти в сріблі? Такі прикраси існують? Звичайно! Це тренд, який набирає популярність. Білий метал ідеально підкреслює красу і чистоту справжнього діаманта.

«Minimal». Нічого зайвого, ніяких каменів і химерного дизайну, тільки ти, твоя прикраса і той меседж, який ти хочеш донести світу цією прикрасою.

«Alphabet». Сила імені в одній літері, особистий код, сильний оберіг, персональна прикраса тільки для тебе.

Міксуй! Дивуй! Запрошуємо! ТЦ «Дастор», 1 поверх.

7. Вивчити скоромовки:

а) *Везе Сенька Саньку з Сонькою на санках. Санки скок, Сенька з ніг, Соньку в лоб, всі у сніг.*

б) *Два бобри брунатно-бурі бабрались в брудній баюрі.*

Правда, добре, брате бобре. Дуже добре, друже бобре.

в) *Гном в гаю гуляв годину*

Назбирав грибів корзину.

Йшла Ганнуся в гастроном.

Їй ішов назустріч гном.

Ніс з грибами він корзину,

Дав Ганнусі половину.

Література

1. Багмут А.Й., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994. 168 с.
2. Борисюк І.В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення. Київ: Наукова думка, 1990. 200 с.
3. Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток. Львів: Бібльос, 2002. 578 с.
4. Головащук С. Словник наголосів. Київ: Наукова думка, 2003. 319 с.
5. Задорожний В.Б. Наголос як словотвірний чинник. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. 2015. № 12. С. 58–63.
6. Кобиринка Г. Лексико-семантична функція українського наголосу. *Наук. зап. НАУКМА*. Сер. Філол. науки. 2010. Т. 111. С. 21–23.
7. Левун Н. Наголошуймо слова правильно! *Бористен*. 2013. № 2. С. 22–26.
8. Левун Н.В. Шляхи засвоєння акцентуаційних норм української мови. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. 2014. Вип. 15. С. 110–117.

9. Пристай Б.Р., Пристай Г.В. Акцентні варіанти української мови: теорія, історія. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Сер.: Філологія. 2014. № 1107, Вип. 70. С. 110–114.
10. Склярєнко В.Г. Акцентологічний закон Гірта. *Мовознавство*. 1990 № 5. С. 11–16.
11. Франчук В.Я. Праці О. Потебні з акцентології. *Мовознавство*. 1971. № 3. С. 38–46.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 11–12.

АРТИКУЛЯЦІЙНО-ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ. ОСОБЛИВОСТІ НАГОЛОШУВАННЯ ІМЕННИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)

План

1. Основні норми наголошування іменників у професійному мовленні.
2. Наголошування складних іменників та аббревіатур.
3. Особливості наголошування іменників іншомовного походження.
4. Наголошування прізвищ та географічних назв.
5. Подвійне наголошування іменників в українській мові.
6. Особливості наголошування іменників у сполученні з числівниками.

Завдання:

1. Опрацювати наукову розвідку *Левун Н.В. Шляхи засвоєння акцентуаційних норм української мови. Дослідження з лексикології і граматики української мови. 2014. Вип. 15. С. 110–117.*
2. Підготувати та відпрацювати вимову короткого публічного виступу для PR-заходу, вживаючи власні назви.
3. Установити значення наведених слів, що відрізняються наголосом. Створити з ними рекламне повідомлення. За потреби використати тлумачний словник.

Брон`я – брoня, електрiк – елeктрик, приклад – приклад, подiл – поdил, покiй – поkий.

4. Дiбрати 10 пар iменникiв, у яких наголос виконує смислорозрiзнявальну функцiю.

Зразок: Батькiвщина: отримати бaтькiвщину – захищати Бaтькiвщiну.

5. Поставити наголос у словах, перевiрити правильнiсть наголошування за словником.

Вирiбок, загадка, Полтавщина, паралiч, позначка, кулiнарiя, вiльха, квартал, Герасим, осока, догмат, завдання, фартух, подушка, спина, чорнозем, царина, щипцi, грошей (Р. в.), каталог, некролог, бiолог, верба, випадок, гостей (Р. в.), залоза, курятина, граблi, металургiя, хiрургiя, ненависть, Покрова, отаман, кишка, решето, сироватка, смаку (Р. в.), феномен, терези, яловичина, часу (Р. в.), отаман, базарище, батькiвство, виконання, бородавка, послання, ожеледиця, стараннiсть, обiцянка, кропива, бюлетень, псевдонiм, перегин, передiл, переїзд (дiя), переїзд (мiсце), течiя, нелюб, припис, прискерки, хитроцi, переговори, заручини, святоцi, нутроцi, побiгеньки, закрутаси, посиденьки, велогонки, рaдiоперешкоди, вантажiвка, йогурт, генезис, педкадри, донька, дочка, позаторiк, рондо (шриффт), ремiнь.

6. Вивчити скоромовки:

а) На дворi трава, на травi дрова

Раз дрова, два дрова, три дрова.

Дрова – вишир двору, дрова – вздовж двору.

Чи не вмистить двiр дров

Треба видворити дрова на дров'яний двiр.

б) Бук бундючивсь перед дубом,

Тряс над дубом бурим чубом.

Дуб пригнув до чуба бука –

Буде буковi наука.

в) Ротмiстр з ротмiстршею, Сашко iз сушинням та Маланья-балакуха зупинилися побалакати. Маланья-балакуха балакала, що їй горила говорила,

присуджувала, що на дворі-подвір'ї погода розмокропогодилася, а на зорі озеро порозовіло. А ротмістр із ротмистришею розповіли, як вони їли-їли лінків у ялини, їх ледве-ледве у ялини доїли. А потім Сашко шапкою шишку зшиб, потрапив у колиску перепелиці, і перепелиця перепеленя ледве переповили.

Література

1. Варава Я.В. Наголошування складних слів. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine41-11.pdf>
2. Винницький В.М. Акцентна дублетність і кодифікація (на матеріалі непохідних іменників чоловічого роду). *Мовознавство*. 1983. № 6. С. 25–36.
3. Задорожний В. Акцентна поведінка слів у групі іншомовної лексики: спостереження над закономірностями. *Дивослово: Українська мова й література в навчальних закладах*. 2009. № 9. С. 36–38.
4. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
5. Левун Н. Наголошуймо слова правильно! *Бористен*. 2013. № 2. С. 22–26.
6. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2001, 2003. Близько 140 000 слів.
7. Пристай Б.Р., Пристай Г.В. Акцентні варіанти української мови: теорія, історія. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Сер. : Філологія. 2014. № 1107, Вип. 70. С. 110–114.
8. Скляренко В.Г. Історія акцентуації іменників середнього роду української мови. Київ: Наукова думка, 1979. 111 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 13–14.

АРТИКУЛЯЦІЙНО-ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ. ОСОБЛИВОСТІ НАГОЛОШУВАННЯ ЗАЙМЕННИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)

План

1. Специфіка наголошування займенників в українській мові.

2. Акцентуація префіксальних займенників.
3. Наголошування займенників та їх форм зі сталим наголосом.
4. Особливості наголошування займенників у поєднанні з прийменниками.

Завдання:

1. Опрацювати наукову публікацію *Левун Н. Наголошуймо слова правильно! Бористен. 2013. № 2. С. 22–26.*
2. Підготувати й записати авторський рекламний аудіотекст з дотриманням нормативного наголошування займенників.
3. Проаналізувати мовлення одного з відомих PR-фахівців України (на вибір студента). Звернути увагу на нормативність наголошування слів.
4. У поданих нижче словах та словосполученнях, що вживаються із займенниками, поставити наголос, перевірити нормативність за словником:

тебе, до тебе, абиякий, хто-небудь, хтозна-який, будь-кого, до самого себе, себе одну, самих себе, до чого, вражати в саме серце, закоханий по самі вуха, цьому, ті ж самі обличчя, з самого малечку, для чого-небудь, за собою, завдяки мені, на тобі, на собі, на цьому, цього, всьому, кого-небудь, від кого-небудь, у хтозна-котрому, після цього, для того щоб, всього того.

5. Вивчити скоромовки:

а) Ми ходили дЕщо, говорили прОщо, тільки коли ми кому хоч що, або аби щО, то нехай нам хтозна щО і от щО, ми не те щО, а ви там кажете, що ми там щО, або абИщо.

б) Гнилі кислиці висіли на осиці, спілі кислиці рясніли на осиці, прийшли лисиці, натрусили кислиці в спідниці. Лисиці пильно поле пильнували, перепілок полювали. Прилетіли перепелиці та й ну дзьобати кислиці. Перепел підпадьомкує, перепелиха перепелу перепідпадьомкує, перепелята перепелу, перепелиці переперепідпадьомкують. А маленька перепеличка під полукіпком розпідпадьомкалась.

*в) Джміль на склянку з джемом сів,
Гедзь до нього підлетів,*

І дзвінка пішла розмова.

Першим гедзь промовив слово:

«Що, солодкий джем із грушки?»

«З'їм його я самотужки!»

Джміль дзижчав, що було сили,

Поки склянку не закрили.

Література

1. Веселовська З.М. Дублетні наголоси в сучасній українській мові. *Українська мова і література в школі*. 1960. № 2. С. 14–21.
2. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
3. Левун Н. Наголошуймо слова правильно! *Бористен*. 2013. № 2. С. 22–26.
4. Молодід Т.К. Наголос займенників та слів займенникового походження. URL: <http://kulturamovuy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine4-15.pdf>
5. Мановицька А.Л. Наголос і його роль у мові. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 4. С. 65–68.
6. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовленнєва комунікація: техніка мовлення / За ред. А.Ю. Цофнаса. Одеса: ОКФА, 1997. 184 с.
7. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ : Довіра, 2001, 2003. Близько 140 000 слів.
8. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 210 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 15–16.

АРТИКУЛЯЦІЙНО-ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ. ОСОБЛИВОСТІ НАГОЛОШУВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)

План

1. Особливості наголошування прикметників у рекламних та PR-текстах.
2. Особливості наголошування прикметників, похідних від іменників.

3. Прикметники з варіативним наголошуванням.
4. Акцентні особливості граматичних форм прикметників.
5. Смысловая функція наголосу в прикметниках.
6. Наголошення складних прикметників.

Завдання:

1. Опрацювати наукову публікацію *Комарова З. Кодифіковані норми подвійного наголошування прикметників.* URL: <https://docplayer.net/65412825-Kodifikovani-normi-podviynogo-nagoloshuvannya-prikmetnikiv.html>
2. Підготувати і записати промову до «Дня першокурсника» у двох форматах (текстовий і аудіоформат). У текстовому варіанті слова, що мають складну вимову, записати фонетичною транскрипцією.
3. Поставити наголос у прикметниках.
Кутовий, крайовий, звуковий, жировий, дощовий, димовий, осьовий, больовий, кодовий, кварцовий, злаковий, крановий, льоновий, лавровий, кленовий, грабовий, м'язовий, кедровий, плодовий, басовий, пуховий, мальвовий, туєвий, липовий, видровий, норковий, меблевий, кастовий, кавовий, касовий, бронзовий, плівковий, річковий, пільговий, квітковий, човновий, нігтьовий, мозковий, ляльковий, вишневий, поштовий, прозовий, казковий, табуновий, чавуновий, часниковий, тютюновий, словниковий, волошковий, петрушковий, ганчірковий, голінковий, цукерковий, світанковий, серпанковий, бавовниковий, виразний, контрактовий, ненависний, порядковий.
4. Пояснити смислорозрізнювальну роль наголосу у запропонованих прикметниках. Скласти з ними рекламні повідомлення.
Правильний, ядерний, малиновий, характерний, переносний, похідний, варений, консерваторський, магістерський.
5. Проаналізувати рекламу одного з телеканалів щодо дотримання нормативного наголошування прикметників.
6. Визначити основний і побічний наголоси у складних словах:

Енергопромисловий, антивірусний, полімотивований, євrorинковий, інформаційно-цифровий, дрібнотоварний, євроатлантичний, платоспроможний, внутрішньоочний, довгохвильовий, загальнодоступний, загальноосвітній, західноукраїнський, інформаційно-комунікаційний, віцепрем'єрський, параолімпійський, агроекономічний, зовнішньополітичний, легкоатлетичний, мовностильовий, молочнопromисловий, м'якопіднебінний, народногосподарський, народнопоетичний, низькопродуктивний, правобережний, медіаграмотний, україномовний, мультимільйонний, високоприбутковий, валютно-фінансовий, заготівельно-закупівельний, слаборозвинений.

7. Вивчити скоромовки:

а) *Був собі цебер та переполуцебрився на переполуцебрєнята.*

Була собі макітра та переполумакітрилась на маленькі переполумакітрєнята.

б) *Цей ковпак зроблений не по-ковпаківськи. Треба його перековпакувати, щоб він був перековпакований.*

в) *Вчора у чотири вечора Костянтин констатував, що відбувся інцидент з інтендантом: у нього яшма в замші замшила, а чапля чахла, чапля сохла, чапля здохла; на що підпрапорщик з підпрапорщицею відповіли, що Карл у Клари украв корали, а Клара в Карла украла кларнет, і необхідно провести попереджувальні протизлодійські заходи проти настільки скорботної події.*

г) *Ворона-Каркарона*

— Де, вороно-каркароно, ти була?

Що, вороно-каркароно, принесла?

Я проснулась, стрепенулась І: «Кар-кар!»

На воронячий зібралась я базар.

Рано-рано прилетіла до струмка,

На городі проковтнула черв'яка.

Покружляла, покружляла я вгорі.

Горобців порозганяла у дворі.

Стріла півня-розбишаку, пісняка –

І чкурнула, дременула із двора.

Література

1. Багмут А.Й., Бровченко Т.О., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. К., 1994. 125 с.
2. Багмут А.Й. Семантика і інтонація в українській мові. Київ: Наукова думка, 1980. 168 с.
3. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2007. 240 с.
4. Орфоепічний словник української мови / за ред. В. Русанівського. Київ: Перун, 2006. 208 с.
5. Петренко Н. Особливості наголошування різних частин мови полісемічних слів у синхронному й діяхронному аспектах. *Українська мова і література в школі*. 2008. № 8. С. 40–45.
6. Сучасна українська літературна мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум: навч. посіб. / За ред. М.М. Фащенко. Київ: Академія, 2010. 176 с.
7. Томан І. Мистецтво говорити. Київ: Політвидав України, 1989. 257 с.
8. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник / За ред. М.А. Жовтобрюха. Київ: Наук. думка, 1973. 724 с.

**ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 17–18.
АРТИКУЛЯЦІЙНО-ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ. ОСОБЛИВОСТІ
НАГОЛОШУВАННЯ ЧИСЛІВНИКІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ
(4 год.)**

План

1. Акцентні особливості граматичних форм числівників.
2. Наголошення складних та складених числівників.

Завдання:

1. Створити оригінальне аудіо- або відеорежюме дотримуючись норм наголошування числівників в українській мові.
2. Прослухати рекламний блок (на одній із радіостанцій Закарпаття) і виявити порушення у наголошуванні числівників.
3. Виписати з рекламного або PR-тексту п'ять речень із неозначено-кількісними числівниками. Прокоментувати їх наголошування, за потреби перевірити за словником.
4. Створити рекламне повідомлення, використавши в тексті дробові числівники. Числівники записати словами, поставити наголос.
5. Усі числівники, які вжиті у поданих нижче реченнях, записати словами у відповідній відмінковій формі, поставити наголос, за потреби перевірити за словником. Прокоментувати особливості наголошування числівників.

А) Акційна ціна розповсюджується тільки на продаж у роздріб, а саме не більше 10 кг в одному чеку.

Б) Цифровий або офсетний друк досить поширений у рекламній продукції. Якщо тираж вашого видання досягає хоча б 1,5 тисячі примірників, то у цьому випадку краще обрати офсет.

В) Нікому допомогти, довелося самому монтувати до 20:15 вечора.

Г) Від усього обсягу продукції після рекламної акції залишилось відсотків 60.

Г) З 1 липня до 31 серпня 2022 здійснить покупку на суму від 1500 грн з урахуванням усіх знижок у магазинах BROCARD та гарантовано вигравайте один із 150 000 подарунків.

Д) Понад 300 брендів одягу, взуття, аксесуарів та косметики, аби втілити ваші найсміливіші фешнмрії!

Е) Умови доставки: безкоштовна доставка від 200 грн; -15% на самовивіз; можливий безготівковий розрахунок, потрібно лише попередити диспетчера.

6. Вивчити скоромовки:

а) Летів горобець через верхній хлівець, ніс пуд городу, нам дав потроху.

б) *Їхали крамарі, стали на горі тай забалакалися про Прокопа, про Прокопиху, про маленькі Прокопенята.*

в) **ЛЕЖЕНЬ**

Жоржик-лежень, лежебока,

З лежебокою морока,

Женя каже: – Не лежи,

Жито жати поможи. –

Лежень каже: – Може, жалко,

Жалко, Женечко, лежанки?

Що ж, як будете ви жати,

Зможу в житі я лежати!

Література

1. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
2. Плющ Н. Мова солов'їна. То чому ж цвірінькаємо? (Про вимовні норми в умовах української-російської мови). *Урок української*. 2001. № 4. С. 19–22.
3. Ріпей М., Борейчук О. Говорімо правильно. *Дивослово*. 2013. №03(672). С. 48–51.
4. Сербенська О.А. Ефірне мовлення у взаєминах з усною мовою. *Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць*. Львів, 2002. С. 32–37.
5. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
6. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум / За ред. М.М. Фащенко. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 176 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 19–20.

**АРТИКУЛЯЦІЙНО-ОРФОЕПІЧНИЙ ПРАКТИКУМ. ОСОБЛИВОСТІ
НАГОЛОШУВАННЯ ПРИСЛІВНИКІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)**

План

1. Акцентні особливості прислівників у рекламних повідомленнях.
2. Наголошування прислівників, утворений від іменників.
3. Наголошування прислівників, утворених від прикметників.
4. Наголошування прислівників, утворених від дієслів.
5. Варіантна акцентуація прислівників.

Завдання:

1. Підготувати публічний виступ з дотриманням орфоепічних та акцентуаційних норм української мови.
2. За допомогою додавання словотворчих суфіксів і префіксів утворити прислівники і поставити наголос. З трьома прислівниками скласти рекламне повідомлення.

Тихий, новий, двоє, голос, гора, низ, ручний, мій, очі, привабливий, мовчати, весна, український, перший, далекий, бік, північ, верх, хотіти.

3. Прочитати прислівники, правильно наголошуючи.

Спозаранку, щовечора, дотла, зісподу, засвітла, наглухо, попросту, порізно, допізна, безвісти, навхрест, заодно, пошепки, навскіс, до смаку, разом, деколи, доверху, зазвичай, по-товариському, затепла, зблизька, зрання, ліворуч, надовго, напровесні, наскрізь, неспроста, всередині, широко, навічно, невтямки, отак, позавчора, нанизу, насторожі, впереміш, напідпитку, напohваті, заочі, вручну, щохвилини, по-своєму, по-сусідському, будь-коли, так-от, хтозна-де.

4. Переглянути відеорекламу Закарпаття, виявити порушення щодо нормативності вимови й наголошування слів.

5. Вивчити скоромовки:

а) *Вашому Паламареві нашого Паламаря не перепаламарювати. Наш Паламар вашого Паламаря перепаламарить, перевипаламарить.*

б) *Кинув кріп Прокіп в окріп. У окропі, окрім кропу кипить короп для Прокопа.*

в) *Кіндрат в брід брів – зустрів бобрів, зустрів бобрів – бобри у рив.
Кіндрат добрів – змокрів до брів.*

Література

1. Богданова Є. Історія акцентуації відприкметникових прислівників, мотивованих суфіксальним прикметниками. *Мовознавство*. 2016. № 4. С. 60–69.
2. Винницький В. Відповіді читачам: разом чи разом? *Українська мова і література в школі*. 1988. № 3. С. 68–69.
3. Винницький В. Семантична диференціація прислівників за допомогою наголосу. *Українська мова і література в школі*. Київ, 1979. № 12. С. 34–43.
4. Іваночко К. Акцентуація прислівників в сучасній українській літературній мові: автореф. дис. ...канд. філол.наук. Львів, 1997. 20 с.
5. Іваночко К. Варіантна акцентуація прислівників в українській літературній мові. *Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. праць ДДПУ ім. Івана Франка*. Серія: Історія, 2003. № 11. С. 242–250.
6. Пилинський М. Мовна норма і стиль. Київ: Наук. думка, 1976. 287 с.
7. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 21–22.

ДИКЦІЯ В УСНОМУ МОВЛЕННІ ТА МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ НЕЮ. ОСОБЛИВОСТІ НАГОЛОШУВАННЯ ДІЄСЛІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ З РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ (4 год.)

План

1. Особливості наголошування неозначеної форми дієслова.
2. Наголошування особових форм дієслова.
3. Сміслова функція наголосу в дієсловах.

Завдання:

1. Підготувати презентацію власного рекламного продукту чи послуги, використовуючи аудіовізуальний супровід.
2. Наголошування неозначеної форми дієслова.

Посидіти, розгледіти, ненавидіти, всидіти, помовчати, залежати, бряжчати, бурчати, верещати, гарчати, бриніти, веліти, вертіти, гриміти, прогудіти, пролетіти, проскрипіти, свистіти, скипіти, стугоніти, шепотіти, щеміти, благословити, бубнити, грозити, звеселитися, провчити, простити, сторожити, страшити, бовтати, іржавіти, дичавіти, зубожіти, віднести, випити, викликати, винайти.

3. Наголошування особових форм дієслів.

Живемо, живе́те, несе́мо, несе́те, лє́мо, лє́те, бурмотимо, бурмотите, бринимо, брините, гні́вимо, гні́вите, гля́димо, гля́дите, ко́втнемо, ко́втнете, до́саджу, до́садиш, до́садить, до́садите, про́шу («звертаюся з проханням, клопочу»), про́шу («закликаю, запрошую»), ка́жу, ро́блю, но́шу, го́ворю, ро́зповіла, но́шу, по́ношу, ко́лишу, по́колишу, на́лила, підня́ла, зна́йде, зы́йде, при́йде, пі́демо, і́демо, бу́демо.

4. Виконати вправу для відпрацювання керування фонаційним подихом у русі. Її треба промовляти, імітуючи стрибання на скакалці, щоб відтворити фізичне навантаження і в такий спосіб тренувати подих під час руху:

СКАКАЛКА

Зі скакалкою стрибаю.

Я стрибаю без упину,

Я навчитися бажаю

Без задишки подих лине.

Подихом своїм владати

Голос звучний, рівно лється,

Так, щоб звук він міг тримати,

Легко це мені вдається.

Щоб глибоким був, ритмічним,

Раз-два, раз-два, раз-два, раз!

Не підводив стан фізичний.

Я стрибаю довгий час.

5. Для вироблення правильної техніки мовлення, постановки фонаційного (мовного) подиху виконати вправу, викладену у формі гекзаметра.

Запам'ятовуй, що перш, аніж слово почати у вправі,

*Маєш клітину грудну ти розширити злегка; при цьому
Черева низ підбери, щоб створити для звука опору.
Плечі, як дихаєш, мають у спокої бути, недвижні.
Кожний рядочок вірша ти проказуй на видих єдиний,
Стеж, аби протягом мовлення груди твої не стискались,
Адже на видиху рухатись має лише діафрагма.
Як прочитаєш рядок, не женися читати наступний:
Витримай паузу, вірш як велить, а в той час ти
Трохи повітря додай, та лише тільки подихом нижнім,
Стримай повітря на мить, а тоді вже читання продовжуй.
Пильно вистежуй, аби кожне слово ставало почутим:
Дикцію ясну і чисту на приголосних не втрачай ти,
Рот відкривай, не лінуйся, щоб голосу вихід був вільний,
Голос і в тихому мовленні хай збереже металевість.
Перш, ніж почати вправлятись на темп, висоту чи на гучність,
Треба звернути увагу на рівність і стійкість звучання,
Слухати пильно, щоб голос ніде не дрижав, не хитався.
Видих ощадливо розрахувати на кожний рядочок:
Зібраність, дзвінкість, польотність, повільність, і стійкість, і плинність –
Ось що ти слухом уважним шукатимеш пильно у вправах.*

Література

1. Овчиннікова А.П. П'ять кроків до гарної мови: Мовленнєва комунікація: техніка мовлення / За ред. А.Ю. Цофнаса. Одеса: ОКФА, 1997. 184 с.
2. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
3. Сокирко Л.Г. Слово актора. Поради з орфоепії українського сценічного мовлення. Київ: Мистецтво, 1971. 56 с.
4. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум / За ред. М.М. Фащенко. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 176 с.

СКЛАДНІ ВИПАДКИ НАГОЛОШЕННЯ: КОРОТКИЙ СЛОВНИК

А

абі́де

або́що

агроно́мія

адже́

адресува́ти

азербайджáнський

айва́

алфаві́тний

ана́фема

апартаме́нти

апокрифі́чний

аргуме́нт

аристокра́тія

áркуши́к

артилері́йський

áтомний

Б

багатонаціо́нальний

багаторазо́вий

бахчисара́йський

бездрото́вий

безпринці́пний

безстроко́вий

бе́шкет

бібліоте́кар

біржові́й

бла́говіст

близький

бóвтати

болоті́стий

борóдавка

бóрючись

босóніж

бровá

бронетранспортéри

бури́тинóвий

бюлетéнь

В

ва́ги (у множині)

вантажівка

ві́года (користь)

вигóда (зручність)

видáння

визвóльний

використóвувати

вимóга

ві́падок

вирáзний

ві́сіти

високопостáвлені

ві́трата

виши́ваний

відвезті́

відвесті́

відго́мін

віднесті́

ві́домість (список)

відомість (повідомлення, дані, популярність)

військово-технічній

віршовій

вітчим

Г

гальма

гальмо

гібралтарський

глибоко

глотковий

глядач

гористий

горобина

горошина

граблі

грамотій

графá

графіті

грушевий

гуртожиток

гучний

гучно

Г

гáвити

галагáн

гáнок

гeгoтáти

гéлтіт

гiгнyти

гирлігa

гнотовій

грунтовій

Д

далебі

даніна

да́но

двоступеневий

демілітаризований

деревина́ (матеріал)

деревіна (дерево)

дециме́тр

де́щиця

джентельме́н

джерело́

джинсовий

ді́влячись

дича́вити

діа́лог

добовій

добу́ток

довезті́

довесті́

дове́рху

дові́дник

до́гмат

до́кір

докуме́нт

донесті́

до́нька

допі́зна

до́слідний

дослі́дник

до́чіста

до́чка

дрімо́та

дро́ва

Е

евфонія

ейфорія

éкскурс

експéрт

експéртний

експлуата́ція

експортéр

епіле́сія

епіло́г

Є

євразі́йський

єдиноплемі́нний

єреті́к

єствó

Ж

жалі́ти

жа́ло

жалóба

жалюзі́

жа́ркий

же́врити

живо́пис

житло́

житловій

жмурки

З

забавка

забарикадува́лися

завда́ння

завезті́

завесті́

за́вжди́

завчасу́

за́гадка

за́головок

за́грава

зада́рма

заіржа́вیلی́

заіржа́віти

закі́нчіти

за́кладка (у книзі)

законтра́тований

за́крутка

залиши́ти

замі́жня

занесті́

за́очі

запам'я́товувати

за́понка

запрото́рити

за́ставка

за́стібка

засто́порити

затéмна
звісока
зда́лека
зібра́ння
знахо́диться
зобразі́ти
зо́зла
зокре́ма
зра́ння
зру́чний
зубо́жіння
зубо́жіти

I

ідемо́
ікло
іконо́пис
інду́стрія
інформаці́йний
і́рис (рослина)
і́ріс (цукерка)
і́скра

K

ка́мбала
камфо́рний
катало́г
катма́
католи́цький
кварта́л
квасоле́вий
кі́дати

кішка
кіломе́тр
кінчи́ти
кісткові́й
ко́лесо
ко́лія
компенсаці́йний
консо́рціум
констру́кторський
конфіденці́йний
концептуа́льний
координува́ти
ко́пчений (дієприкметник)
копче́ний (прикметник)
корі́сний
ко́рість
корпора́тивний
коро́ткоча́сний
ко́сий
котри́й
крице́вий
кро́їти
кропи́ва
куліна́рія
ку́рятина
кухо́нний
Л
ламкі́й
ла́те
легіти́мність

листопад

лічити

лише

літопис

локіна

луна

лю'стро

М

мабу'ть

магістерський (ступінь)

ма'ркетинг

ме'неджер

ме'режа

металу'ргія

мілостиня

міліме'тр

мрі'йливий

мя'зовий

Н

набо'жний

на'впіл

навча'ння

на'голо

надба'ння

наза'вжди

на'зирцем

нанести

напа'сть

нап'ій

напрóвесні

напрóчуд

на́рівні

наса́мперед

на́скрізний

нати́це́серце

на́чинка

недо́торка́нність

не́на́видіти

не́на́висний

не́на́висть

не́сти́

ни́зати

ні́вечити

ні́здря

но́вий

ну́дний

О

оба́біч

оби́ця'нка

обра́ння

обру́ч (іменник)

о́бстріл

одина́дцять

одно́разо́вий

озна́ка

о́лень

опто́вий

опублікува́ти

осе́те́р

ота́ман

о́цет

П

паві́ч

пара́ліч

партéр

пéкарський

пенітенціа́рний

перво́цвіт

перéбіг

переві́зний

перевезті́

перевесті́

перéкис

переля'к

перенесті́

перéпад

перéпис

перéпустка

перéсуд

перéтин

першочерго́вий

піала́

підда́ний (дієприкметник)

підда́ний (іменник, істота)

підлі́тковий

підпорядкува́ння

пізна́ння

пітні́й

піце́рія

пла́стиковий

плащовий
плитковий
пóдруга
позиціонування
пóзначка
пóмилка
поміщик
помóвчати
поня'ття
порядковий
посере́дині
посі́вити
посі́дити
привезті́
привесті́
прі́морозок
принесті́
пристрéлити
прі́чип
прі́ятель
прóділ
промі́жок
прóстий
профéсорсько-виклада́цький
псевдоні́м
публіка́ція

Р

ра́зом
реконструкті́вний
ре́мінь (пояс)

реструктуризований

решето

ринковий

рівнина

роздільний

розкоші

розмах

розпірка

розповідний

розповіді

розчавіти

рукопис

руно

руслó

С

сантиметр

свердло

світлозахисний

світлостійкий

середина

симетрія

сироватка

сільськогосподарський

сімдеся'т

сітчастий

скінчити

скучний

слабий

сліна

смерком

смуше́вий

сні́дання

солосі́нка

спі́на

співробі́тництво

сповна́

ста́рїти

ста́туя

сте́рпїти

стові́дсотковий

сторі́нковий

стриба́ти

судно́

сумі́рний

супрові́дний

сфотографува́ти

Т

тако́ж

талані́ти

текстові́й

темно́та

тере́зі

те́рен (кущ)

те́рен (територія)

терно́вий

течі́я'

ті́гровий

тисо́вий

тіту́льний

тихце́м

тім'яній

тіністий

товпитися

товстій

толочіти

торочити (швидко говорити)

торочіти (розпускати)

травестія

транспортування

трапéза

тризуб

трудній

тулуб

У

ужаліти

улестіти

уподобання

уразливий

урочістий

усерéдині

усмішка

устілка

утвердіти

Ф

фармація

фартух

фáрфóр

фаховій

фенóмен

філістер

філістерський

фірмовий

фланго́вий

фо́льга

фо́рзац

Х

ха́ос (у міфології: стихія)

хао́с (безлад)

хв'я́ткий

хирля'вий

хиткий

хірургічний

хлипкий

хлю'пну́ти

хоро́брий

хоробріша́ти

Ц

ца́рина

цеме́нт

це́нтнер

ці́ган

цілодобовий

цілодобо́во

цінні́к

Ч

ча́вити

ча́рівний

чепу́рний

черго́вий

черпа́ння

черствій

чёрствіти

чималій

читання

чіткій

чорнозем

чорнослив

чорнота

чотирнадцять

чуткій

Ш

широко

шляхом

шляхопровід

шовковий

шофёр

Щ

щабель

щавель

щелепа

щіпці

щіліна

щодобовий

Я

яблуневий

яйцевий

я'кось (невідомо як)

якось (одного разу)

ярмарковий

ясний

ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Орфоепія як розділ мовознавства.
2. Основні правила української літературної вимови.
3. Основні орфоепічні норми.
4. Порухення правил української літературної вимови.
5. Анатоомо-фізіологічні передумови творення мовних звуків.
6. Будова мовленнєвого апарату.
7. Акустичні властивості мовних звуків.
8. Фонетична транскрипція.
9. Фонематична транскрипція.
10. Загальна характеристика та класифікація мовних звуків.
11. Артикуляційно-акустичні умови творення голосних звуків.
12. Основні вимовні норми у системі українського вокалізму.
13. Особливості вимови голосних [a], [o], [y].
14. Вимова звуків [e] та [и] в українській мові.
15. Особливості вимови звука [i].
16. Найдавніші чергування голосних звуків.
17. Основні вимовні норми у системі українського консонантизму.
18. Вимова дзвінких і глухих приголосних звуків.
19. Фонемна кореляція [г] і [ґ].
20. Вимова губних і зубних приголосних звуків.
21. Вимова шиплячих звуків.
22. Особливості вимови звукосполучень.
23. Вимова африкат.
24. Особливості вимови слів іншомовного походження.
25. Позиційні зміни голосних і приголосних фонем у мовному потоці.
26. Основні закони милозвучності в українській мові.
27. Засоби милозвучності української мови.
28. Фонетичне слово. Акцентно-ритмічна структура фонетичного слова.

29. Проклітики. Енклітики.
30. Партитура тексту.
31. Особливості українського наголосу. Типи наголосів (словесний, логічний, фразовий, синтагматичний, емпатичний, наголос акцентної групи).
32. Функції наголосу в українській мові.
33. Поняття акцентеми, акцентуаційної норми.
34. Варіативне наголошування слів в українській мові.
35. Словесний наголос, його особливості.
36. Фразовий наголос та його типи.
37. Логічний наголос (за працями Митрополита Іларіона та М.І. Погрібного).
38. Наголос акцентної групи. Емпатичний наголос.
39. Інтонація, пауза, мелодика. Їх роль у вимові.
40. Зони фонетичної інтерференції в українській мові (лінгвістичний і соціолінгвістичний аспект).
41. Моделі акцентноритмічної структури українського слова В.А. Богородицького та О.О. Потебні.
42. Основні норми наголошування іменників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.
43. Акцентуація префіксальних, префіксально-суфіксальних та суфіксальних іменників.
44. Наголошування складних іменників та аббревіатур.
45. Особливості наголошування іменників іншомовного походження.
46. Наголошування прізвищ та географічних назв.
47. Подвійне наголошування іменників в українській мові.
48. Особливості наголошування іменників у сполученні з числівниками.
49. Специфіка наголошування займенників в українській мові.
50. Акцентуація префіксальних займенників.
51. Наголошування займенників та їх форм зі сталим наголосом.
52. Особливості наголошування займенників у поєднанні з прийменниками.

53. Особливості наголошування прикметників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.
54. Особливості наголошування прикметників, похідних від іменників.
55. Прикметники з варіативним наголошуванням.
56. Акцентні особливості прикметників у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.
57. Смыслова функція наголосу в прикметниках.
58. Наголошення складних прикметників.
59. Акцентні особливості граматичних форм числівників.
60. Наголошення складних та складених числівників.
61. Акцентні особливості граматичних форм прислівників.
62. Наголошування прислівників, утворених від іменників.
63. Наголошування прислівників, утворених від прикметників.
64. Наголошування прислівників, утворених від дієслів.
65. Варіантна акцентуація прислівників.
66. Особливості наголошування неозначеної форми дієслова у професійній діяльності фахівця з реклами та зв'язків з громадськістю.
67. Наголошування особових форм дієслова.
68. Смыслова функція наголосу в дієсловах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

Основна література

1. Башманівська Л.А., Башманівський В.І. Дикція й емісія голосу. Виразність професійного мовлення журналіста: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 108 с.
2. Грицан Н.В. Техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2020. 286 с.
3. Караман С.О., Караман О.В. Орфоепічний тренінг: Посібник. КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2011. 180 с.
4. Орфоепічний словник української мови / уклад.: В. Русанівський, В. Чумак, Г. Ярун; за ред. В. Русанівського. Київ: Перун, 2006. 202 с.
5. Плющ Н.П., Бондаренко В.В. Сучасна українська мова. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 207 с.
6. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. Львів: Априорі, 2020. 280 с.

Допоміжна література

7. Багмут А.Й., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. Київ, 1994. 168 с.
8. Багмут А.Й. Інтонація спонтанного мовлення. Київ: Наукова думка, 1985. 216 с.
9. Бойко В. Проблема орфоепії української літературної мови. *Мовознавство*. 1987. № 11. С. 12–14.
10. Борисюк І.В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення. Київ: Наукова думка, 1990. 200 с.
11. Ваніна О. Значення голосу і манери говорити для теле- і радіожурналістів. *Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць*. Львів, 2002.
12. Винницький В.М. Акцентуаційні етюди: монографія. Львів – Жовква: Місіонер, 2004. 280 с.

13. Винницький В.М. Наголос у сучасній українській мові. Київ: Радянська школа, 1984. 160 с.
14. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів: Бібльос, 2002. 578 с.
15. Винницький В.М. Функційне навантаження українського наголосу. Львів: ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2010. 373 с.
16. Гальчук, І. Акцентуаційна адаптація запозиченої лексики в українській мові: (наголошення слів бутик і дискурс). *Українська мова*. 2006. № 3. С. 58–66.
17. Гливінська Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія: навч. посіб. Київ: Логос, 2010. 416 с.
18. Головащук С. Словник наголосів. Київ: Наукова думка, 2003. 319 с.
19. Дьячук С.В. Порухення милозвучності української мови в сучасних ЗМК. *Держава та регіони*. 2013. № 2. С. 74–76.
20. Задорожний В.Б. Наголос як словотвірний чинник. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. 2015, №. 12. С. 58–63.
21. Задорожний В.Б. Про причину постійної наголошуваності префікса ви- в дієсловах доконаного виду. *Мовознавство*. 2003. № 4. С. 66–75.
22. Залюбовська Л. Особливості орфоепії в мові засобів масової інформації. *Мандрівець*: Видання «Наукових записок Національного ун-ту «Києво-Могилянська Академія». 2008. Вип. 2. С. 71–76.
23. Іщенко О.С. Голосні звуки української мови залежно від темпу мовлення. Київ: Інститут української мови НАН України, 2012. 220 с.
24. Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник. Київ: Ліра-Київ, 2007. 240 с.
25. Кобирилка Г. Лексико-семантична функція українського наголосу. *Наук. зап. НаУКМА*. Сер. Філол. науки. 2010. Т. 111. С. 21–23.
26. Косенко Ю. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2011. 281 с.
27. Левун Н. Наголошуймо слова правильно! *Бористен*. 2013. № 2. С. 22–26.

28. Левун Н.В. Шляхи засвоєння акцентуаційних норм української мови. *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. 2014. Вип. 15. С. 110–117.
29. Наконечна Л.Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 108 с.
30. Наконечний М.Ф. З історії орфоепічних норм сучасної української мови: (Про одну традиційну рису укр. літ. вимови). *Питання літературознавства і мовознавства*. 1965. Вип. 1. С. 57–62.
31. Овчинникова О. П'ять кроків до гарного мовлення. Мовленнєва комунікація: техніка мовлення. Одеса, 1997. 120 с.
32. Орфоепічний словник української мови: в 2 т. / уклад.: М.М. Пещак та ін. Київ: Довіра, 2001, 2003.
33. Погрібний М.І. Орфоепічний словник. Київ: Рад школа, 1984. 629 с.
34. Погрібний М.І. Словник наголосів української літературної мови. Київ: Рад. школа, 1959. 602 с.
35. Пристай Б.Р., Пристай Г.В. Акцентні варіанти української мови: теорія, історія. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Сер.: Філологія. 2014. № 1107, Вип. 70. С. 110–114.
36. Ріпей М., Борейчук О. Говорімо правильно. *Дивослово*. 2013. № 03(672). С. 48–51.
37. Сербенська О.А. Ефірне мовлення у взаєминах з усною мовою. *Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць*. Львів, 2002. С. 32–37.
38. Сербенська О. Культура усного мовлення. Практикум: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
39. Сербенська О. Основні параметри милозвучності української мови. *Теле- та радіожурналістика*, 2016. Вип. 15. С. 258–266.
40. Стахів М. Український комунікативний етикет: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2008. 245 с.

41. Сучасна українська мова: підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін.; за ред. О.Д. Пономарева [2-ге вид., перероб.]. Київ: Либідь, 2001. 400 с.
42. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка: Практикум / За ред. М. Фащенко. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 176 с.
43. Томан І. Мистецтво говорити. Київ: Політвидав України, 1989. 257 с.
44. Тоцька Н. Засоби милозвучності української мови. *Дивослово*. 2012. №12(669). С. 38–43.
45. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник / за ред. М.А. Жовтобрюха. Київ: Наук. думка, 1973. 724 с.
46. Українська мова: Орфографія. Орфоепія: Тестові завдання: навч. посіб. / За ред. М.Л. Микитин-Дружинець. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 336 с.
47. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): монографія. 3-тє вид. Івано-Франківськ, 2013. 332 с.
48. Ющук І. Милозвучність української мови. *Дивослово*. 2018. № 10 (739). С. 43–46.
49. Ярмолінська М.В. Методологічні принципи дослідження мовної милозвучності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2017. Вип. 27 (1). С. 65–67.
50. Ярмолінська М.В. Проблема визначення й історія вивчення української евфонії. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2017. Вип. 34. С. 96–109.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

51. Вправи для покращення дикції від Наталки Пазюк. #ЯхочуЗтобоюГоворити: YouTube-канал. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Vdu73pICj0>
52. Гарна вимова: YouTube-канал. URL: <https://bit.ly/3D3vNrt>
53. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/>

54. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника.
URL: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
55. Мовна майстерня Ореста Масника. URL:
https://www.tiktok.com/@orestmasnyk_coach/video/7407714728870497542
56. Найдовша скоромовка у світі. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=5s0MwmxOFAI>
57. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету.
URL: <https://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
58. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського. URL:
<http://www.nbuv.gov.ua/>
59. Орфоепічний словник української мови. URL: <https://1673.slovaronline.com/>
60. Погрібний М.І. Українська літературна вимова. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=2viI7mIvK04>
61. Транскрипція. Словозміна. URL: <https://goroh.pp.ua/>